

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Institutele de bani săsești din Ardeal.

Compatrioții noștri Sași sunt cunoscuți, ca unul dintre popoarele cele mai bine situate materialicește din patria noastră. Inzestrați în vremile vechi de regii ungari cu întinse privilegii, acest popor harnic și disciplinat, a fost în poziție a-și clădi încă în vremile mai depărtate temelii solide ale bunăstării sale materiale de azi. Ocrotiți, de cei ce conduc destinele țării, și în vremile noastre, în nizuințele lor de înaintare pe teren cultural, ca și economic, Sașii ardeleni nu numai au menținut situația materială înfloritoare, ce au avut-o în trecut, ci și-au mai potențat-o în ultimii 40 de ani și cu ajutorul unei întinse și raționale organizații financiare, cu care i-au înzestrat conducătorii lor.

Conform unei publicații, apărute în cursul anului curent, asupra organizației creditului la Sașii din Ardeal*, compatrioții noștri Sași au avut la finele anului 1912, afară de cele 173 de însoțiri săsești sistem Raiffeisen și 44 de reuniuni de consum, în total 42 de institute de credit, în diferitele lor centre, parte ca societăți pe acții, 23 la număr, parte ca însoțiri; acestea cu totul 19.

Bilanțul general al acestor 42 de institute de credit, prezintă la 31 Decembrie 1912 ca active totale suma de K 429.260.000.

Poziția cea mai însemnată, după mărime, a acestor active sunt Imprumuturile ipotecare, ram de afacere cultivat de 33 de institute dintre cele 42. Suma imprumuturilor ipotecare se urcă la respectabila cifră de K 281.840.000, formând peste 65-60% ale activelor totale. La suma aceasta participă „Sparkassa“ din Sibiu cu K 93.243.000, „Bodenkreditanstalt“ din Sibiu cu K 83.834.000 și „Sparkassa“ din Brașov cu K 40.196.000. Locul al doilea, după sumă, îl ocupă în bilanțul general al băncilor săsești, Escontul de cambii. Se cifrează cu K 45.843.000 și este cultivat acest ram de afacere de 37 de institute din cele 42. Conturile curente prezintă cifra de K 36.775.000. O

* Dr. Rudolf Rösler: Die Kreditorganisation der Sachsen in Siebenbürgen, Sibiu 1914. W. Krafft. Prețul K 1.50.

deosebită atenție au dat diriguitorii institutelor de bani săsești formării de rezerve de efecte proprii, pentru a asigura solvabilitatea institutelor lor. Efectele proprii figurează în bilanț cu considerabila cifră de K 44.336.000, formând peste 37% ale depozitelor spre fructificare. Realitățile proprii ale celor 42 de institute reprezintă o valoare de K 9.472.000, din care sumă revin „Sparkassei“ din Sibiu K 2.419.000, „Bodenkreditanstalt“-ului din Sibiu K 1.180.000, „Vereinsbank“-ului din Sibiu K 967.000 și „Sparkassei“ din Brașov K 612.000. Sub interese și diverse bilanțul prezintă suma de K 8.659.000.

Între pozițiile pasive ale bilanțului general locul prim îl ocupă Depozitele spre fructificare, cari se urcă la însemnata sumă de K 119.717.000.—, formând 28-04% ale pasivelor. Capitalul social al totalității institutelor de credit săsești prezintă cifra de Cor. 10.663.000, variind capitalurile sociale ale singuraticelor bănci între K 4000 — K 1.000.000. Suma maximală de 1 mil. o au numai 3 din cele 42 bănci. Dacă în comparație cu Depozitele, capitalul soc. al băncilor săsești prezintă o sumă relativ modestă, cu atât mai mult s'au îngrijit conducătorii acestor bănci de formarea de rezerve puternice. Fondurile de rezervă ale celor 42 bănci săsești se urcă la K 29.559.000, la care sumă participă: „Sparkassa“ din Sibiu cu K 8.184.000 „Bodenkreditanstalt“ din Sibiu cu K 7.032.000, „Sparkassa“ din Brașov cu K 4.397.000 iar „Pfandbriefanstalt siebenbürgischer Sparkassen“ din Mediaș cu K 3.038.000. Restul de circa K 5 mil. se împarte între celelalte institute mai mici. Totalul capitalurilor proprii se cifrează deci cu K 40.225.000.

Suma scrisurilor fonciare emise și puse în circulație de institutele fonciare săsești, în temeiul imprumuturilor lor ipotecare acordate în sumă de Cor. 281.840.000 se urcă la K 209.437.000. Stocul cel mai mare de scrisuri fone. l-a emis „Sparkassa“ din Sibiu cu K 84.059.000, apoi „Bodenkreditanstalt“ din Sibiu cu 82.581.000; „Sparkassa“ din Brașov are în circulație K 31.368.000, iar Institutul de credit fonciar din Mediaș K 11.429.000.

De reescont institutele de bani săsești fac uz în măsură moderată. Din întreg portofoliul lor de

K 45 843,000 au fost reescontate la finele anului 1912 K 15.586,000, circa 30%.

Profitul net, realizat de cele 42 de bănci săsești în anul 1912, se urcă la suma de K 2.352,000, prezentând astfel capitalul soc. de K 10.666,000 o rentabilitate de 21·11%.

Din totalul profitului net al anului 1912 de K 2.352,000, după dotarea fond. de rezervă cu 10—50% ale profitului și după plățirea unei dividende corăspunsătoare, băncile săsești au votat pentru scopuri culturale și filantropice săsești suma de K 726,000—, din care sumă s'au dat bisericilor și școalelor săsești K 456,000, pentru agronomie K 83,000, pentru comerț și industrie K 35,000 și pentru alte scopuri culturale K 152,000.

Să vorbească cei competenți!

Asupra chestiunii: să-și reguleze sau nu băncile și în cursul moratorului scadențele la băncile de reescont chestiune, atât de lămurită, încât numai un laic a putut-o face obiect de discuție, lăsăm să urmeze părerea unui director de bancă, a d-lui Nic. P. Petrescu, publicată într'un număr recent al „Românului“, ca răspuns la articolul d-lui A. Oțoiu.

Iată ce scrie d-nul Petrescu:

Organul oficial al „Solidarității“, adevăratul conducător al institutelor noastre de bani, „Rev. Econ.“, Nr. 33, delă 15 August, sub titlul de mai sus, recomandă cu insistență băncilor noastre ca, în interesul prestigiului lor și a buneii lor reputații, dar mai vârtos *în interesul conservării neștirbite a creditului lor de reescont*, să se năzuiască din răspuneri a regulă scadențele și în aceste vremuri excepționale cu punctualitatea obișnuită în timpuri normale, iar față de creditorii lor de reescont, să nu se folosească nici decât de favorurile moratorului.

Cu sfaturi binevoitoare — la cerere — vor și să servească băncile noastre mai mari, și biroul „Solidarității“; cei puși în frunte, ca conducători, trebuie să fie la înălțimea chemării lor, și gata la orice sacrificiu, — încheie „Rev. Econ.“.

Iată un sfat al conducerii băncilor noastre, într'u toate conform împrejurărilor.

Directorii băncilor sunt recunoscători conducerii pentru aceasta, cu atât mai mult, cu cât că, prin sfaturile ce dă, îndeamnă totodată și pe clienții băncilor să-și reguleze obligamentele.

Poate că eră și mai bine, dacă „Solidaritatea“, cu o circulară, comunică băncilor expediente, asupra cărora n'a aflat cu cale a stării mai de aproape în organul său.

Față cu îndrumările aceste practice, bazate pe experiențe și dictate de împrejurări, ale organului oficial, vine d-nul *Adrian Oțoiu*, în Nr. 185 al „Românului“, din 6 crt., și scrie:

„institutele române mai bine vor umbla, dacă nu vor ascultă de sfaturile, ce dă «Rev. Econ.»...

„institutele să nu-și forțeze clientela proprie...

„că institutele de reescont vor fi puse pe gânduri și se vor miră, că de unde au „Valahii“ bani...

„că cine regulează, ar fi respins chiar de Banca Austr-Ung. ...

„că după expirarea moratorului nu se va cere (decât) numai 6% ..

„că băncile de reescont nu pot restitui cambiile revocate...“

Acestea sunt rezoanele d-lui A. Oțoiu.

Sfaturile D-sale însă sunt primejdioase nu numai pentru băncile noastre, dar mai ales pentru clientela lor, care va crede, că acum nu trebuie să-și reguleze împrumuturile. Acesta e răul cel mai mare, pentru că neregulând clientela, și băncile neavând cambii nouă, nu-și vor putea regula creditele, și, ușor pot fi amenințate chiar în existența lor.

Realitatea este că, de când tine criza financiară, băncile românești se află mai mult în moratoriu. Scumpirea banilor în urma crizei financiare, recoltele slabe în cei doi ani din urmă, au contribuit, că țărani nu mai foarte greu și-au putut regula afacerile. Mulți n'au plătit nici cametele, ci le-au adaus la capital. Ba delă începutul a. c. cei mai mulți sunt în restanță cu regularea în speranța recoltei, care, cu unele excepțiuni, este mai favorabilă, ca în cei doi ani premergători. Mai adauge, că în anul acesta duros, țărani mai capătă bani pentru vite și alte rechizite vândute pe seama armatei. Va să zică, *nu se forțază clientela*, dacă i-se cere să-și reguleze acum datoriile, și nu i-se dă ocazie să-și prădeze banii, ce-i poate face acum, ca mai târziu să nu poată plăti de loc.

În astfel de împrejurări, ce om cuminte poate presupune, că „valahii“ ar găsi un mărinos închipuit, care să le dea bani de pomană, să-și plătească datoriile.

Cumcă Banca Austro-Ung. ar respinge regularea reescontului, este o simplă fantazie.

Cine nu are trebuință de bani și de credit, mai poate vorbi de-a călare, se poate provoca la moratoriu, dar, cine are trebuință de credit și mai departe, cum sunt toate băncile noastre, nu poate sili pe creditor să-i împrumute cu dobânda legală de 6%, pentru că atunci, creditorul își va ridica pălăria și va zice: „Domnulé, ești un buclucaș, te rog plătește-ți cambiul și, sluga d-tale“.

Cumcă cutare institut nu eliberează imediat cambiile din cont-curent, nu este nici o mirare. Nici băncile românești nu le pot elibera totdeauna, când au reescontat și ele polițele mai departe.

Eventualitatea cu „buctarea“ băncilor de reescont, seamănă cu povestea mamei, care văzându-și copilul jucându-se sub un copac mare, a început a se boci: vai de ea și de ea, că dacă se rupe o cracă din copac îi poate omori copilul.

Intrebăm:

De cine să ascultăm? De organul încredințat cu conducerea institutelor noastre de bani, care are și da-

torința și posibilitatea de a veghea și cumpăni toate mijloacele întru promovarea băncilor noastre, — ori de un particular, care nu-și poate susține afirmațiunile, decât cu subscrierea numelui propriu?

Răspunsul este limpede: *In chestii delicate, să vorbească cei competenți.*

N. Petra-Petrescu.

Chestiunea moratorului.

Sub Nr. 6796/914 M. P., ministerul r. u. a emis o nouă ordinațiune, întregitoare a ordinațiunii dela 12 August a. c. Nr. 6045/914 M. P., privitoare la moratoriu. Prin noua ordinațiune se normează chestia contractelor bilaterale, la cari față cu o datorie (pretenșiune) în bani, stă o contraprestațiune, ce nu consistă în bani.

În § 11 aceasta nouă ordinațiune enunță, că alinea ultimă a § 5 din ordinațiunea de sub Nr. 6045/914 M. P., conform căreia: „Depunerile fondurilor publice, plasate în cont-curent sau pe lângă libele de depuneri, trebuie replătite amăsurat trebuinții și pe lângă observarea termenelor de anunț stipulate — fără restricții în sumă integrală — are valoare și față de capitalurile plasate, în favorul Scaunelor orfanale, la institute de bani, în cont-curent sau pe lângă libele“.

Paragraful 12 al noii ordinațiuni conține mai departe următoarele:

Paragraful 5 al ordinațiuni Nr. 6045/914 M. P. se întregeste cu dispoziția următoare:

„Pentru acoperirea trebuințelor lor curente, orașele și comunele pot dispune de capitalurile lor plasate în cont-curent sau pe lângă libele de depuneri — fără privire la condițiile de abdicere stipulate și la limitele impuse prin ordinațiunea Nr. 6045/914 M. P. Mărimea trebuințelor curente o stabilește, privitor la municipiile orașenești și orașele cu magistrat regulat — ministrul de interne; privitor la comunele mari și mici, în ce privește sumele, ce trec peste K 5000 — ministrul de interne, iar ce privește sumele, cari nu trec peste K 5000 — vice-comitele comitatens“.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 17 Septembrie 1914.

În piața internă de bani situația este neschimbată dela ultimul nostru raport încoace. Cererile de bani sunt minimale la Banca Austro-Ungară. Cambii vieneze de prima bonitate s'au scontat cu $5\frac{3}{8}\%$, cambii budapestane de aceeași categorie cu $5\frac{7}{8}\%$.

Ce privește piața externă de bani, situația din Berlin este prezentată în colorile cele mai favorabile. Marele împrumut de războiu a fost mult suprasemnat și cercurile financiare privesc cu încredere în viitor.

Banii de zi s'au negociat cu 3% , iar discontul privat s'a stabilit la $4\frac{3}{4}\%$.

În London asemenea s'a îmbunătățit situația Băncii Angliei. Discontul privat a oscilat între $3\frac{1}{2}\%$ — $3\frac{3}{4}\%$.

În Franța situația financiară este după rapoartele ziarelor germane dezolată. Tezaurul Băncii de Franța a fost transportat la London și afacerile stagnează total. Marele împrumut de 100 mil. dollari, ce eră să fie contractat în America, prin firma Morgan — a eșuat.

AFACERI DE DARE.

Decizii ale Judecătoriei administrative.

Interesele transitoare pasive, cuprinse în bilanțurile întreprinderilor obligate la dare de seamă publică — nu sunt a se calcula la rezultatul anului de dare.

(Hotăr. princ. Nr. 27 a Judec. administr.).

Darea de întreprindere și alte dări de stat, precum și dările comunale, nu se pot detrage din venitul brut.

(Hot. princ. Nr. 295 a Jud. administrative).

Dările de câștig cuvenite și plătite din al lor propriu de întreprinderile și reuniunile obligate la dare de seamă publică, după tantiemele și alte competențe ale membrilor lor din direcțiune și ale funcționarilor lor, pot fi detrage din venitul brut numai, dacă societatea este obligată la plățirea dărilor din chestiune — prin statute sau contract.

(Hotăr. princ. Nr. 791 a Judec. administr.).

La fixarea dării întreprinderilor și reuniunilor obligate la dare de seamă publică, darea de câștig cl. II, plătită după casa întreprinderii, precum și darea de câștig și darea suplimentară plătită de întreprindere după tantiema membrilor din direcțiune — nu se pot detrage din venitul brut.

(Hot. princ. Nr. 26 a fostei Jud. adm. financ.).

Sumele plătite sub titlul de dare după interese de capital (darea intereselor de depuneri) sunt a se detrage din venitul brut — în sensul §-lui 4 al art. de lege XXIV:1875 și § 3 al art. de lege VII:1883.

Interesele încassate dela acționari după acțiunile de emisiune nouă, nu se pot detrage din venitul brut.

(Hot. princ. Nr. 801 a Jud. admin.).

Hotărîrea principială Nr. 27 a Judec. admintr., conform căreia, interesele pasive nu sunt a se calcula la rezultatul anului de dare, este a se aplica, fără deosebire, că interesele acelea provin dela împrumuturi cambiale sau de lombard, ori dela împrumuturi hipotecare.

(Sent. Jud. adm. Nr. 8701/906).

Câștigul provenit din sortarea unui loz al întreprinderii sau reuniunii obligate la dare de seamă publică nu este supus la dare de întreprindere.

(Hot. princ. Nr. 1217 a fostei Jud. adm. fin.).

Venitul imobilelor este a se detrage din baza de dare chiar și atunci, când contribuabilul nu este proprietar, ci numai uzufructuar al imobilului.

(Sentința Nr. 15145/904).

Dispozițiile §-ului 6 al art. de lege VII:1883 nu se pot aplica față de veniturile de interese ale capitalurilor plasate în cont-curent în Austria, prin urmare detragerea a 70% a acestor venituri de interese din venitul brut este neadmisibilă

(Sentințele Nr. 27016/993 și Nr. 3138/905).

Venitul acțiilor austriace nu poate fi detras, în temeiul § 19 al art. de lege XIV:1908, din venitul supus la dare al unei societăți pe acții din Ungaria, — fiindcă dividendă a celor acții în Ungaria n'a fost supusă la dare.

(Hot. princ. Nr. 1122 al Jud. adm.).

La fixarea dării întreprinderilor și reuniunilor obligate la dare de seamă publică sunt a se detrage din venitul supus la dare, competențele de timbru după acții, plătibile din partea societății, în sensul §-ului 19 al art. de lege XVI:1869; timbrul de cuitanță însă, care, conform §-ului 11 al art. de lege XXVI:1881, cade în sarcina impiegaților — nu se poate detrage.

(Sentința Nr. 18943/902).

Taxele de domiciliare ale cambiilor, formând cheltuieli ale întreprinderii, sunt a se detrage din venitul brut la fixarea dării,

(Hot princ. Nr. 2000 a fostei Jud. adm. fin.).

CRONICĂ.

Necrolog. *Emil Rusu*, dirigentul filialei din Hăl-magiu a institutului «*Crișana*» din Brad a încetat din viață la 15 crt. în Sibiu, în etate de 35 de ani.

Cu răposatul s'a stins un harnic și cinstit funcționar de bancă, care numai onoare a făcut tagmei, căreia i-a aparținut. Distins elev al Școlii noastre superioare de comerț din Brașov, regretatul Emil Rusu fu trimis la 1899, din partea statului român, la recomandarea direcțiunii școlii noastre comerciale, ca profesor la Școala comercială inf. română din *Sofia*, capitala Bulgariei, unde a funcționat 5 ani de zile. Re-întors în patrie a stat timp de 10 ani în serviciul mai multor bănci ale noastre: Filiala „Bihorenei“ (Tinca), „Auraria“ (Abrud), „Economul“ (Cluj) și „Astra“ (Sasamont.) și și-a sfârșit cariera ca dirigent de bancă.

Din prilejul decedării prea timpurie a credinciosului său funcționar și bunului coleg, Direcțiunea, Comitetul de supraveghiere și Corpul funcționarilor „Crișanei“, au lansat un anunț funebrel, iar direcțiunea s'a îngrijit de reprezentarea sa la înmormântare, depunând pe sicriu și o cunună cu inscripția „Regretatului său funcționar Emil Rusu“.

Liquidarea despăgubirilor pentru caii și mijloacele de transport recuzitate. În zilele trecute a apărut ordinațiunea guvernului Nr. 6754, privitoare la liquidarea sumelor de despăgubire pentru caii, mijloacele de transport și alte obiecte mobile, recuzitate de armată — pe seama îndreptățiților chemați sub drapel.

Ordinațiunea din chestiune conține în esență următoarele:

Dacă asignatiunea cassei de păstrare postale, liberată asupra sumei de despăgubire, nu se poate înmană însuși îndreptătitului sau reprezentantului său legal, din motiv, că acela se află sub drapel și este absent de acasă și nu a plenipotențiat nici pe altul cu ridicarea banilor, atunci asignatiunea poate fi predată și soției legitime, părinților și copiilor majoreni ai adresatului — întru cât aceștia poartă mai departe afacerea sau gospodăria celui îndreptătit. Sumele de despăgubire, licuidate în sensul ordinațiunii de mai sus, la mâna soției, a părinților și a copiilor se consideră ca plătite în persoană la mâna celui despăgubit.

Cassele de împrumut și lombard. Lucrările pregătitoare pentru activarea casșelor de împrumut și lombard în monarhia noastră sunt deja în stadiu foarte înaintat; cele două guverne dualiste au căzut deja de acord asupra punctelor principale ale celor două proiecte.

Cassele de împrumut, precum am semnalat, își vor avea sediul în Viena și în Budapesta și în sediul fiecărei filiale active a Băncii Austro-Ungare. Gestiunea lor va fi încredințată Băncii Austro-Ungare, unde și vor avea și localitățile. Suma, ce se va pune la dispoziția acestei noue instituțiuni de credit, va fi de câte K 500 mil. pentru fiecare parte a monarhiei, total K 1 miliard.

Împrumutul de războiu al Germaniei. Subscriptionea asupra împrumutului intern de războiu, de 1 miliard a succes peste așteptare. Firma și familia Krupp a semnat singură suma de 30 milioane Marce. Noul împrumut este de 5% și nerambursabil până la 1 Oct. 1924. Cursul de emisiune s'a fixat cu 97½%. Suma maximală a împrumutului de războiu nu este limitată.

Comerțul exterior al Ungariei. În prima jumătate a anului curent, în lunile Ianuarie-Iulie:

	1914	1913
	în milioane coroane	
totalul importului a fost de	1191·2	1105·3
și totalul exportului a fost de	971·0	1000·6
rezultă deci un bilanț pasiv de	220·2	104·7

Față de Austria singură se cifrează:

	1914	1913
	în milioane coroane	
importul cu	817·7	777·6
iar exportul	697·9	711·2
rezultă și aici un pasiv de:	119·8	66·4

La import figurează la locul prim mărfurile industriale textile cu suma de K 267·5 mil., din care sumă cad asupra Austriei K 255·5 mil. Mărfuri confecționate s'au importat în valoare de 65 mil. Piele și mărfuri de piele s'a importat în valoare de K 81·1 mil. la export locul principal îl ocupă exportul de faină, în valoare de K 134·6 mil., din care s'a exportat în Austria K 126·9 mil. Exportul de vite s'a redus față de 1913 cu K 17·8 mil. și s'a cifrat cu K 115 mil.; cai s'au exportat din contră în valoare de K 27·4 mil., cu K 14·4 mil. mai mulți decât în 1913.

SUMAR.

Institulele de bani săsești. — Să vorbească cei competenți. — Chestiunea moratoriului. — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Afaceri de dare:* Deciziuni ale Judecătoriei administrative. — *Cronică:* Necrolog. Liquidarea despăgubirilor pentru caii și mijloacele de transport recuzitate, Cassele de împrumut și lombard, Împrumutul de războiu al Germaniei, Comerțul exterior al Ungariei.